

DAG I – Donderdag 5 oktober

15:30 - 16:15 Ontvangst en inschrijving / koffie en thee

16:15 - 16:30 Opening van de conferentie

16:30 - 17:45 **WORKSHOPRONDE I**

Mysteries en queesten maken voor in de geschiedenisles

Koen Henskens, vakdidacticus geschiedenis lerarenopleiding Hogeschool Arnhem Nijmegen

In deze workshop gaan we aan de hand van verschillende voorbeelden kijken hoe je voor de geschiedenisles mooie mysteries en queesten kan ontwerpen voor leerlingen. In deze mysteries staat het verhaal en interactive storytelling centraal. De keuzes die leerlingen maken hebben effect op het verhaal. Als ze de goede keuzes maken (m.b.v. bronanalyse, inleving) kunnen ze het succesvol afronden. We beginnen analoog, maar gaan ook kijken wat digitale mogelijkheden zijn (met o.a. interactie in powerpoint). Via de workshop leer je hoe je met interactive storytelling een mysterie of queeste kan maken voor leerlingen (met powerpoint, maar het kan ook op papier). Vervolgens ga je aan de hand van een stappenplan ook zelf aan de slag voor een eigen ontwerp.

Van familiegeschiedenis naar wereldgeschiedenis. Aan de slag met historische persoonsgegevens

Barbara Boender, historicus, hoofd Publiek en Kennis bij het CBG | Centrum voor familiegeschiedenis

Weten wie je voorouders zijn en waar zij vandaan komen, kan een grote persoonlijke betekenis hebben. Maar genealogisch onderzoek, of onderzoek op basis van historische persoonsgegevens, biedt ook een venster op de wereldgeschiedenis. Of je voorouders nu uit Suriname, China of Luttelgeest komen, kennis over hun herkomst en omstandigheden geeft inzicht in je plek in de wereld.

Genealogisch onderzoek activeert historisch denken, vanwege gebruik van bronnen, en doet een beroep op kritische denkvaardigheden. Waar stonden mijn voorouders in de geschiedenis, welk effect hadden grote historische gebeurtenissen op hen? Hoe onderscheid ik grote gebeurtenissen van bijzaken in hun leven? Hoe analyseer ik de beschikbare bronnen?

Lokale (archieff)bronnen als toetsmateriaal

Stefanie Schipper-Fijma, docent geschiedenis Murrnellius Gymnasium – educatief ontwerper

Stefanie Schipper-Fijma ontwierp het Alkmaars Examen. In deze workshop worden de mogelijkheden van een lokaal examen verkend. Deelnemers krijgen praktische tips en handvatten om zelf aan de slag te gaan met het ontwerpen van toetsvragen bij lokale (archieff)bronnen.

Door lokale (archieff)bronnen te gebruiken als toetsmateriaal krijgt omgevingsgeschiedenis een nieuwe dimensie: niet langer als een losstaand lesproject, maar als onderdeel van de oriëntatiekennis. Leerlingen leren zo de algemene overzichts-kennis te herkennen in de eigen omgeving.

Je gaat aan de slag met het zoeken naar (archieff)bronnen over de eigen omgeving en het ontwerpen van toetsvragen bij het gevonden materiaal.

17:45 - 18:30 Inchecken en even de benen strekken

18:30 - 20:00 Avondeten

20:00 - 21:30 **De VGN-Pubquiz!**

Test tijdens onze VGN-pubquiz of je historische kennis up to date is en hoeveel je collega's uit het veld weten. Neem het tegen elkaar op in verschillende rondes: plaatjes, muziek, historische feitjes en 'onbekende' weetjes. Welk team is het slimst en gaat er met de prijs vandoor?

21:30 - ... Borrel (consumpties voor eigen rekening)

DAG II – Vrijdag 6 oktober

7:30 - 8:45 Ontbijt

8:45 - 9:00 Koffie/thee

9:00 - 10:15 **WORKSHOPRONDE II**

“Je stemt toch niet op de NSDAP. Ben je gek ofzo”

Tim Huijgen, vakdidacticus Rijksuniversiteit Groningen en Maarten Heemstra, docent geschiedenis op CSG Augustinus

Contextualiseren is een lastige historische vaardigheid voor veel leerlingen, doordat zij vanuit hun eigen waarden, normen en kennis naar het verleden kijken. Voor het succesvol verklaren van historische gebeurtenissen is het echter noodzakelijk dat leerlingen leren contextualiseren in het vmbo-, havo- en vwo-geschiedenisonderwijs. In het handboek *Leren contextualiseren* (zomer 2023) wordt een aantal praktische tips hiervoor gegeven.

Met behulp van deze tips gaan wij in deze workshop zelf lesmateriaal ontwerpen. We gebruiken hiervoor de *Vreemd Verleden* didactiek waarbij leerlingen eerst een cognitief conflict ervaren (hoe kan het dat zoveel mensen stemden op de NSDAP), daarna een historische context creëren en vervolgens, met behulp van de contextuele kennis, reflecteren op het cognitieve conflict. Deze didactiek kun je toepassen op alle onderwerpen en is bijvoorbeeld zeer geschikt voor een instap.

Start met kijken!

Vera van de Ven, Medewerker educatie bij het Rijksmuseum van Oudheden

Tijdens deze workshop gebruiken we verschillende werkvormen om naar historische objecten te kijken. De voorbeeldbronnen die we samen bekijken en bespreken hebben te maken met propaganda en nepnieuws. Na deze interactieve workshop weet je vorm te geven aan een lesstarter van 10-15 minuten die de nieuwsgierigheid van de leerlingen prikkelt en waarbij het kijken naar een object of afbeelding centraal staat.

In de workshop worden archeologische en historische bronnen uit de Romeinse tijd behandeld, die te maken hebben met het thema 'propaganda'. Docenten kunnen het werken vanuit een object en de gebruikte kijkmethodes direct in hun lessen toepassen.

Eerst nemen jullie deel aan twee interactieve onderdelen uit de Escape game Keizers & Co van het Rijksmuseum van Oudheden, vervolgens bedenken jullie een lesstart met een object of afbeelding bij een thema dat zij in hun lessen behandelen.

• VGN KLEIO

PROGRAMMA VGN DIDACTIEKCONFERENTIE 2023

Waar komt die bron vandaan?

Koos Sikkema, docent geschiedenis Wessel Gansfort en Laurin Thole, Vakdidacticus Rijksuniversiteit Groningen

Tijdens de meeste geschiedenislessen is er beperkt ruimte om bronnen te interpreteren en een afweging te maken welke bronnen bruikbaar zijn voor een onderzoeksvraag. En dit terwijl een groot deel van het werk van een historicus beslaat het kritisch bestuderen van bronnen.

In deze workshop ervaren de deelnemers verschillende didactische aanpakken die in de klas ingezet kunnen worden om kritisch brongebruik te bevorderen. Hierbij maken de deelnemers kennis met de recent ontwikkelde bronnendatabase van de VGN.

10:15 - 10:30 Koffie / thee

10:30 - 11:45 **WORKSHOPRONDE III**

Het Formatiespel

Jonnick Kirwan & Manon van de Vondervoort, Educatief experts bij Prodemos.

Na de verkiezingen is het tijd voor de formatie: er moet een nieuw kabinet komen. Onderhandelingen voor een nieuw kabinet nemen vaak veel tijd in beslag. Soms zijn kiezers teleurgesteld omdat beloften uit de verkiezingsprogramma's niet worden nagekomen. Omdat de partijen moeten samenwerken, moeten ze onderhandelen en compromissen sluiten. In dit onderhandelingspel ervaren de leerlingen hoe dat gaat.

De crux van het spel is om te laten zien hoe lastig het kan zijn om een coalitie te vormen. Deze ervaring kan gebruikt worden als aanvullende context om bijvoorbeeld uit te leggen waarom kabinetten over de jaren heen gevallen zijn, waarom coalitievorming in het echt zo lang kan duren, hoe het poldermodel van de Nederlandse politiek gezien kan worden als een voor én een nadeel, etc.

Het Westen bereikt China: Contacten en conflicten tussen de 17e en 19e eeuw

Gabe Geert van Beijeren Bergen en Henegouwen, docent Chinese geschiedenis en Klassiek Chinees Universiteit Leiden.

Tot de zestiende eeuw zijn ontmoetingen tussen West-Europa en China incidenteel waarbij de meeste contacten ongedocumenteerd blijven en weinig implicaties hebben op de lange termijn. Dit verandert vanaf de zestiende eeuw met grote consequenties voor beide kanten. In deze workshop kijken we naar de belangrijkste ontmoetingen aan de hand van verslagen en beschrijvingen van enkele hoofdrolspelers.

Na een korte introductie tot het hoofdonderwerp gaan jullie in groepen aan de slag met elk een eigen thema waarbij ze aan de hand van begeleidende vragen een aantal primaire bronnen (in vertaling) doorspitten. Dit zijn fragmenten die goed aansluiten bij de vakkennis uit de historische context (vooral vraag 1 "Waardoor verloor China zijn positie als regionale grootmacht (1842-1911)?") en in het bijzonder meer verdieping geven bij kenmerkend aspect 44 ("Vormen van verzet tegen het West-Europese imperialisme").

Wat als je als geschiedenisleraar van het jaar geschiedenis niet meer leuk vindt?

Hendrik Atze van Doezum (Geschiedenisdocent van het Jaar), docent geschiedenis Lauwers College

Als geschiedenisdocent van het jaar heb ik heel wat meegemaakt. Van TikTok tot SBS6 en van Holocaustontkenners tot een bezoek in een leeg Anne Frank huis. Al deze ervaringen plus mijn eigen visie op het vak maken dat ik denk dat we geschiedenis een beetje los moeten laten en terug moeten keren naar het nu. Vanaf hier kunnen we het vak opnieuw opbouwen met gebruik van geschiedenis in plaats van alleen over geschiedenis.

In de workshop ga je aan de hand van het nieuws van dat moment iets maken wat je direct de volgende les kunt gebruiken.

12:00 - 13:00 Lunch

12:00 - 14:00 **LEERMIDDELENMARKT**

14:00 - 15:15 **WORKSHOPRONDE IV**

Film als (geschiedenis)bron

Kimber van Valkenburg, Netwerk Filmeducatie

Film wordt in geschiedenislessen vaak gebruikt om leerlingen en studenten enthousiast te krijgen voor historische thema's en tijdvakken. Hierbij vergeten we stil te staan bij de film als bron. Een stempel van de mens, een voetafdruk in een bepaalde tijd, op een bepaalde plaats binnen een bepaalde context. Film is een afspiegeling van de keuzes van de maker en het moment. Het is belangrijk dat leerlingen en studenten zich hier bewust van worden, net als bij teksten, spotprenten, kunstobjecten en archeologische vondsten.

In deze workshop wordt hier dieper op ingegaan aan de hand van de film Quo Vadis, Aida? over de val van Srebrenica. Wat is feit en wat is fictie? Hoe verhoud je je als historicus ten aanzien van film? Hoe verhoud je je als docent ten aanzien van film als educatief materiaal? Allemaal vragen die in deze workshop aan bod komen.

Ontsnap uit je lokaal!

Pauline Bos, docent geschiedenis RSG de Borgen

De klokt tikt door, de minuten op het bord tellen af. af. Leerlingen zijn fanatiek bezig met vakinhoudelijke opdrachten. Lukt het hen om alle oplossingen te vinden vóór de tijd om is? Een Escape Room is een uitstekende werkvorm om de (voor)kennis van je leerlingen te testen. Door allerlei opdrachten (gebruik vooral de opdrachten die je toch al hebt liggen!) in de vorm van een puzzel te gieten en de uitkomsten aan elkaar te linken, stel je leerlingen op een motiverende manier op de proef. In deze workshop gaan we aan de slag met het maken van een Escape Room.

Hoe doe je dat op een eenvoudige manier, zonder dat je er allerlei speciale materialen voor nodig hebt of dat het je dagen werk kost?

• VGN KLEIO

PROGRAMMA VGN DIDACTIEKCONFERENTIE 2023

Feodaliteit: zin en onzin van een constructie

Annemarie Speetjens en Ad Tervoort, vakdidactici en docenten lerarenopleiding geschiedenis Hogeschool van Amsterdam

Lerarenopleiders en mediëvisten Annemarie en Ad nemen je via een kort hoorcollege mee naar de Middeleeuwen. Om precies te zijn: de constructie van het feodalisme. Hoe heeft deze constructie vorm gekregen door de tijd heen? Belangrijker nog, welk beeld is er gecreëerd in geschiedenismethoden? Middels een analyse van primaire bronnen proberen Annemarie en Ad samen met jullie tot een antwoord op deze vraag te komen. Vervolgens bespreken ze allerlei suggesties en tips om te bekijken hoe je dit onderwerp met behulp van primaire bronnen het beste kunt behandelen met je klas. Deze workshop is geschikt voor docenten van alle niveaus en jaarlagen.

Zet de ramen open: Wereldgeschiedenis, multiperspectiviteit en het bestaande lesprogramma

Kris van den Heijkant, Lerarenopleider Geschiedenis Hogeschool van Amsterdam

Bij wereldgeschiedenis wordt vaak gedacht aan de geschiedenis van andere landen of regio's, plekken waar in lesmethodes vaak weinig aandacht voor is. Maar wereldgeschiedenis is óók het bestuderen van bekende historische gebeurtenissen of ontwikkelingen vanuit andere perspectieven. Hoe kun je meer perspectieven en meer wereldgeschiedenis in je lessen verwerken, zonder dat je je hele lesprogramma hoeft aan te passen? In deze workshop bieden we je inspiratie en lesmateriaal om daar mee aan de slag te gaan.

15:15 - 16:00 Gezamenlijke afsluiting

Let op: Bij veel workshops kun je direct aan de slag met eigen materiaal. Het is daarom handig om een eigen *device* mee te nemen.